

● цана 1000 рублёў

- Куплячы пасуду «Цэптар», будзьце ўважлівыя і асцярожныя! Інакш... 1-я стар.
- Ці вырашыцца калі-небудзь праблема «зайцоў» на гарадскім пасажырскім транспарце? 2-я стар.
- Напярэдадні жніўня іспытаў: рыхтуюцца і абітурыенты, і камісіі... 1-я стар.
- Стракаты свет падзей у Беларусі, у блізім і далёкім замежжы. 3-я стар.
- Рэцэпты бабы Вангі «для здаровенкі» і «супраць хвароб». 4-я стар.

● выдаецца са жніўня 1917 г.

● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ВОЗГЛАС

УСТУПНЫЯ ЭКЗАМЕНЫ У ВНУ КРАІНЫ БУДЗЕ КАНТРАЛЯВАЦЬ СПЕЦЫЯЛЬНАЯ КАМІСІЯ

Беларусь зацікаўлена ў тым, каб у яе вышэйшых навуковых устаноў паступілі найбольш таленавітыя юнакі і дзяўчаты, прычым, незалежна ад месца іх жыхарства, нацыянальнасці і даходаў бацькоў. Таму што ад таго, хто стане заўтра студэнтам, у многім залежыць будучыня краіны. Гэта заява, зробленая Прэзідэнтам Беларусі Аляксандрам Лукашэнкам на сустрэчы з лідэрамі маладзёжных арганізацый, знаходзіцца канкрэтнае ўвасабленне.

17 ліпеня пачынаюцца ўступныя экзамены ў вышэйшых навуковых устаноў краіны. Як паведамілі карэспандэнты БЕЛТА ў галоўным управленні грамадска-палітычнай інфармацыі адміністрацыі кіравання дзяржавай, для кантролю за ходам іх правядзення на даручэнне Аляксандра Лукашэнка створана спецыяльная камісія. У яе ўвайшлі прадстаўнікі Службы кантролю Прэзідэнта і Міністэрства адукацыі і навукі. Па ўсіх спрэчковых пытаннях, што датычаць прыёму ў ВНУ, можна звяртацца па тэлефоне: у Мінску — 220-62-72, 236-63-37, 227-24-22, у Брэсце — 3-89-10, Віцебску — 36-26-51, Гомелі — 52-54-15, Гродне — 44-73-20, Магілёве — 22-11-55.

БЕЛТА.

ГАЛОУНЫ КРЫТЭРЫЙ — ВЕДЫ

Рэспубліканская нарада па пытаннях арганізацыі і правядзення ўступных экзаменаў у вышэйшых навуковых устаноў рэспублікі прайшла пад патранажам Кабінета Міністраў. У абмеркаванні праблем прынялі ўдзел рэктары ВНУ і адказныя сакратары прымённых камісій.

Намеснік прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусь Уладзімір Русакевіч зрабіў кароткі аналіз вынікаў леташніх экзаменаў, расказаў аб асноўных прынцыпах ажыццяўлення кантролю за выкананнем абітурыентамі пільмовых работ у бягучым годзе. Віцэ-прэм'ер азнаёміў удзельнікаў нарады з матэрыяламі спецыяльнай камісіі, створанай на распараджэнне Прэзідэнта рэспублікі.

На нарадзе ўдзельнілі таксама міністр адукацыі і навукі Васіль Стржаніч і начальнік управлення Службы кантролю Прэзідэнта рэспублікі Рыгор Лукашук. Яны адказвалі на шматлікія пытанні прысутных. Абылося канструктыўнае абмеркаванне асноўных праблем, што стаяць перад прымённымі камісіямі. Удзельнікі нарады адзначалі, што галоўная мэта гэтых фарміраванняў — прадставіць роўныя правы магчымым і ўмовы для ўсіх наступных у вышэйшых навуковых устаноў. Асноўным крытэрыем адбору будучых студэнтаў былі і застаюцца веда.

Прэс-служба Кабінета Міністраў — БЕЛТА.

НА СУСТРЭЧЫ ПРЭЗІДЭНТА

І ПРАФСАЮЗНАГА ЛІДЭРА РАЗМОВА ІШЛА АБ САЦЫЯЛЬНАЙ ПАЛІТЫЦЫ

Па ініцыятыве старшын Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі Уладзіміра Ганчарыка 16 ліпеня адбылася яго сустрэча з Прэзідэнтам краіны Аляксандрам Лукашэнкам.

Як стала вядома карэспандэнту БЕЛТА, у ходзе гутаркі размова ішла аб стане эканомікі Беларусі, аб праблемах выплаты працоўным заробатнай платы, аб сацыяльнай палітыцы дзяржавы, накіраванай на абарону інтарэсаў грамадзян. Баку выказаліся за неабходнасць больш канструктыўнага супрацоўніцтва вышэйшай выканаўчай ўлады і прафсаюзных арганізацый рэспублікі.

Валянціна МЕНШЫКАВА, БЕЛТА.

ГОМЕЛЬСКІЯ ПЛЯЖЫ ЗАКРЫТЫ, АЛЕ...

З узрастаннем дня на пляжах Гомеля з'явіліся шчыты, на якіх гарадскі цэнтр гігіены і эпідэміялогіі паведаміў, што купанне ў раёце СОЗ забаронена. Прычына — у вялікім мікробным забруджванні вады ў выніку высокай тэмпературы, што можа выклікаць захворванне людзей.

Як нам паведамілі ў гарвыканкоме, гэтае рашэнне дэдавана да ведама грамадзян праз сродкі масавай інфармацыі, радыё і тэлебачання. Тым не менш асобным «рызыкантам» папярэджанні санітарных урачоў, які кажуць, да лямпачкі: яны як купаліся раней, так купаюцца і зараз. Выстаўляць жа на пляжах налады міліцыі ніхто не збіраецца: людзі самі павінны клапаціцца аб сваім здароўі.

Работнікі гарадскога цэнтра гігіены і эпідэміялогіі зараз правяраюць ліўнёвыя сідкі, бяруць пробы вады, выконваюць іншыя работы, якія маюць на мэце кантроль сітуацыі. Выпадку захворвання людзей, на ішчасце, пакуль няма. Прынятыя меры, мяркуючы на ўсім, носяць прафілактычны характар.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

ГРОШЫ ДЛЯ ТРАНСПАРТНІКАЎ: УЗНЯЦЦЕ ТАРЫФАЎ І БАРАЦЬБА З «ЗАЙЦАМІ»

У Магілёўскай вобласці рашэннем аблвыканкома ўведзены ў дзеянне новыя тарыфы на паслугі пасажырскага гарадскога і прыгараднага аўтамабільнага транспарту.

Цяпер адна пэзджа ў гарадскім транспарце абыдзеца пасажырам у 1400 рублёў замест ранейшых 1200, у прыгарадным кошт 1 кіламетра праезду ацэнены ў 250 рублёў супраць нядаўніх 200 рублёў.

Карэспандэнт «Звязды» звярнуўся ў Міністэрства транспарту і камунікацый з просьбай уладкаваць — ці чакаеці ў бліжэйшы час у іншых абласцях падобнае «новаўвядзенне». Бо, як вядома, працэс павышэння тарыфаў па паслугі транспарту нагадвае лапцюговую рэакцыю — калі ў адным месцы яны павялічваюцца, у хуткім часе аналагічная сітуацыя паўтараецца ў іншых раёнах. Як запэўнілі ў міністэрстве, у бліжэйшай перспектыве грамадзяне могуць спаць спакойна — пакуль ніякіх зрухаў у гэтай галіне не плануецца. Як уладкавалі ў вытворчым управленні транспарту і сувязі Мінгарвыканком, перагляд тарыфаў па паслугі гарадскога транспарту скранаецца з месца ў бок павелічэння не раней, чым будзе перагледжаны памер мінімальнага заробку.

Па меркаванню спецыялістаў, сённяшнія тарыфы і без таго даволі значныя і зусім не абавязкова каб атрымалі грошы зноў іх павялічваюць. Не скаржы, як ўрокі транспартнікаў наносіць шматлікія «зайцы», таму, як лічыць аб управленні, найперш патрэбна належным чынам наладзіць работу кантралёраў, спыніць раскіданне фальшывых праязных катэж. Што тычыцца прыгараднага транспарту — усе залежыць ад рэкамендацый Міністэрства эканомікі. Пакуль там ціха...

Сяргей РАСОЛЬКА.

НА СЦЕЖКУ ВАЙНЫ... З КАМЯНЯМІ

11 ліпеня ў дзяжурную частку Віцебскага АУС на транспартце звярнуўся рабочы базы «Абугтактандзі» грамадзянін К. Прычыны для яго візіту былі вельмі сур'ёзныя: 10 ліпеня дызель-поезд «Віцебск—Смаленск», у якім ён ехаў, падвергся «абстрэлу» каміямі. У выніку чаго К. атрымаў пранікаючае раненне правага вока і быў вымушаны звярнуцца ў бальніцу.

Дзякуючы аперацыйна-справадавчым супрацоўнікам транспартнай міліцыі віноўнік аднавіў у той жа дзень быў затрыманым. Тым, хто «выйшаў на сцэжу вайны» аказаўся непашанлівым 3, навукоцэн ПТВ-57 г. Віцебска.

Надзея НІКАЛАЕВА.

УВОСЕНЬ «ГРАМАДЗЯНСКАЕ ДЗЕЯННЕ» БУДЗЕ ІНІЦЫЯВАЦЬ РЕФЕРЭНДУМ

У цэлым як плённую ацаніў работу першай сесіі Вярхоўнага Савета XIII склікання лідэр фракцыі «Грамадзянскае дзеянне» прафесар Станіслаў Багданкевіч. Сярод асноўных дасягненняў ўпраўлення парламента сп. Багданкевіч адзначаў у першую чаргу прыняццё закона аб устаўленні крымінальнай адказнасці за невялікае не рашэнні Канстытуцыйнага суда, а таксама вызначэнне эканамічнага курсу Беларусі — як краіны з сацыяльна арыентаванай рынковай эканоміяй.

Разам з тым, на думку наладзіўшых на выніках сесіі пра-канфэрэнцыю кіраўніцтваў фракцыі «Грамадзянскае дзеянне», без сур'ёзных недаходаў не абходзіцца таксама. Так, не атрымалі падтрымкі прапановы лібералаў аб скасаванні непадкантрольных Вярхоўнаму Савету пазабюджальных фондаў, аб рэформе падаткаабкладання, аб скарачэнні колькасці дзяржаўных установаў, апарату службы беспякоі і міліцыі. Нарэшце, была выказана вялікая занепакоенасць станам законнасці ў краіне, і ў прыватнасці — сістэматычных па-

Сяргей ГРЫБ.

СЯМЁН ШАРЭЦКІ АДКАЗІВ НА ПЫТАННІ НАШАХ ЧЫТАЧОЎ

Як і планавалася, учора адбылася прамая лінія Старшыні Вярхоўнага Савета Сямёна Георгіевіча Шарэцкага з чытачамі нашай газеты. У гэты дзень больш за сорак чалавек з усіх куткоў краіны змаглі дэманіраваць у радыёцэнтры «Звязды» і задаць свае пытанні непасрэдна спікеру беларускага парламента.

Напярэдадні радыёцыя атрымала да таго ж дзесяці пільмаў і тэлефонных звакоў, якія таксама не засталіся па-за ўвагай Сямёна Шарэцкага.

Вядома, большасць чытачоў цікавіліся магчымымі вырашэння сваіх спецыфічных праблем, прасілі парадзі ці дапамогі. Не на ўсе пытанні спікер адказаў змож знайсці адказы. Некаторым чытачам ён нават прапанаваў запісацца да яго на прыём ці напісаць лісты па адрасу: г. Мінск, плошча Незалежнасці, Дом ураду, Вярхоўны Савет, Старшыня. Падрабязнае справаздачу з пытаннямі і адказамі прамой лініі мы надрукуем у бліжэйшых нумарах. Дарэчы, мы можам паведаміць, што наступная сустрэча ў радыёцы «Звязды» са Старшыняй Вярхоўнага Савета адбудзецца ў канцы жніўня.

Карыстаючыся магчымасцю, Сямён Шарэцкі таксама перадаў прыватнае ўздэльчым Фестывалю «Славянскі базар», які заканчвае сваю работу ў Віцебску, і прачытаў з гэтай нагоды ўласныя вершаваныя радкі:

Крох па Зямлі, «Базар славян»,
Званчый гуцыце песні тут і
І праслаўляйце відчын,
Што стварылі гэты члн.

Юрыс ЛІШКЕВІЧ.

ГОМЕЛЬШЧЫНА ПЕРШАЯ ПАЧЫНАЕ ЎБОРКУ

Адным з першых у краіне распачнуў ўборку ранніх абыжых гаспадаркі Гомельскай вобласці — ужо з бягучага тыдня.

Як паведаміў карэспандэнту «Звязды» галоўны аграном аддзела раслінаводства аблсельгасхарчу Казімір Раманюк, усяго сёлета па вобласці трэба ўбраць 383,6 тысяч гектараў збожжавых культур, у тым ліку 314,6 тысяч гектараў — рынкі.

Нагадаем, што ў канцы вясны — пачатку лета Гомельшчына напалатка ла заўсё, потым — замаразі, у выніку чаго моцна пацярпелі сельскагаспадарчыя культуры на вялікіх плошчах. Па словах Раманюка, сітуацыя яшчэ больш пагоршылася з-за апошніх ліўневых дажджоў і навалыні.

Гатуюнасць тэхнікі — 60–62 працэнты. Есць праблемы і са складзенымі памяшканнямі. Найпершая буда тут старыя машыны і аргэты, якія, тым не менш, выкарыстоўваюцца на поўную магутнасць і нават звыш таго. Так, калі раней на ранніх збожжавых культурах нагрузка на адзін зернеўборачны камбайн складала 50 гектараў, то цяпер — 124 гектары. Калісьці на ўборку ранніх культур адводзілася каля 10 дзён, сёння ж, улічваючы ўсе эканамічныя цяжкасці, гэты тэрмін мяркуюцца на ўзроўні 25 дзён.

Сяргей РАСОЛЬКА.

ЭКСПЕРТЫ ЗАСТАЛІСЯ ЗАДАВОЛЕННЫЯ

Эксперты амерыканскай кампаніі «Матарола» засталіся задаволеныя вынікамі атэстацыі арганізацыі вытворчасці НВА «Інтэргас», паведаміў карэспандэнту газеты намеснік генеральнага дырэктара па маркетингу Дэмітрій Вечар.

Амерыканцы выставілі даволі высокі бал — 65, у той час як лепшыя прадпрыемствы радыёэлектроннай прамысловасці ўсёй Еўропы ацэньваюцца ў 80–85. Па выніках правяркі на працягу двух месяцаў на «Інтэргале» будучы праводзіцца мадэрнізацыя па паліпашэнню якасці вытворчасці. У канцы верасня гэтай кастрычніка адбудзецца яшчэ адна атэстацыя, па выніках якой будзе прынята канчатковае рашэнне аб тэрмінах размычэння заказаў «Матарола» на вытворчасць мікрасхем на беларускім прадпрыемстве. Папярэдняе мяркуюцца, што забеспячэнне работай працоўных «Інтэргала» адбудзецца ў лістападзе бягучага года. Пастаўка мікрасхем зямным заказчыкам пачнецца ў студзені 1997 года. Дагавор аб супрацоўніцтве паміж кампаніяй «Матарола» і НВА «Інтэргас», які паведаміў Дэмітрій Вечар, падпісаны ў Мінску на пачатку 1996 года.

У першы год серыйнай вытворчасці мікрасхем мяркуюцца вырабіць практычна на суму 15–18 мільянаў долараў. Штогод аб'ём вытворчасці будзе павялічвацца. Заказ амерыканскай кампаніі напачатку будучы года выкажа 150 завадкаў, максімальна яшчэ колькасць задзейнічаных працоўных складе 500 чалавек.

Жанна КАТЛЯРОВА.

ЧЭКІ «МАЁМАСЦЬ» БУДУЦЬ ЯШЧЭ ВЫДАВАЦЬ, ЗНОЎ НАЛІЧВАЦЬ — НАЎРАД ЦІ

Як паведамілася, Вярхоўны Савет Беларусі ўнёс папраўкі ў сваю пастанову аб тэрмінах налічвання і выдачы прыватнызацыйных чэкаў насельніцтву. Згодна з прынятым рашэннем, дэпутаты прагаласавалі за падаўжэнне тэрмінаў налічвання чэкаў да канца гэтага года, выдачу сертыфікатаў — да 1 ліпеня 1997 года.

Аднак насельніцтву сертыфікаты чэкаў з першага ліпеня ўжо ніхто не выдаваў і тым больш не налічваў, таму што тэрытарыяльныя камісіі па налічэнню завяршылі сваю работу 30 красавіка. Праз месяц камісіі былі проста расфарміраваны. Каб высветліць сітуацыю вакол чэкаў «Маёмасць», карэспандэнт «Звязды» задаў некалькіх пытанняў намесніку начальніка ўпраўлення чэкавай прыватызаванай Мікалаю КРУЦКО.

— Мікалай Пятровіч, згодна з прынятай Вярхоўным Саветам РБ пастановай тэрміны налічвання і выдачы чэкаў прадаўцаў, але ў вашым ведамстве выконваць яе пакуль не спяшаюцца. Чаму?

— Пастанова Вярхоўнага Савета Беларусі набываюць законную сілу для выканання пасля падпісання іх Прэзідэнтам і далейшага апублікавання ў СМІ, а таксама пры наяўнасці ў Міндзяржмаёмасці афіцыйных дакументаў на прадаўжэнне ўказаных тэрмінаў. Пакуль гэтага не адбылося, міністэрства будзе кіравацца ранейшымі тэрмінамі.

— Згодна з данымі вашага міністэрства, тэрытарыяльныя камісіі чэкі былі налічаны 74 працэнтам насельніцтва рэспублікі, а атрымалі сертыфікаты крыху больш як палавіна. Нўжэ калі 2 мільёнаў грамадзян сертыфікаты чэкаў ужо не атрымалі?

— Міндзяржмаёмасцю пасля заканчэння тэрмінаў выдачы чэкаў было падрыхтавана і накіравана ў Кабінет Міністраў Беларусі канструктыўнае пісьмо з прапановай прадаўцаў выдачу сертыфікатаў чэкаў на месца. Але нават прадаўцаў тэрміну выдачы сертыфікатаў на месца, на думку многіх спецыялістаў нашага ўпраўлення, не прынясе жаданага выніку. У летні сезон асноўная колькасць людзей

будзе занята работай на прыватдзібных участках, у вёсках і на дачах. І наўрад ці хто-небудзь з іх пойдзе атрымліваць чэкі.

— Тэрытарыяльныя камісіі па налічэнню чэкаў ужо расфарміраваны. Ці можа Міндзяржмаёмасць аднавіць іх работу, выконваючы пастанову Вярхоўнага Савета рэспублікі?

— На тэрыторыі Беларусі для налічвання чэкаў было створана 1652 рэгіянальныя камісіі. У іх рабоце прынялі ўдзел не менш як 3 тысячы спецыялістаў, якім выплачвалася фіксаваная зарплата. Увогуле, каб аднавіць работу камісій па налічэнню чэкаў неабходна затраціць каля 1,5 млрд. рублёў штотомсці. У Міністэрстве фінансаў нам паведамілі, што артыкул расходаў па пытанні налічвання чэкаў у бюджэце не прадугледжаны. Да таго ж трэба адзначыць, што ў некаторых раёнах чэкі налічаны 80–90 працэнтам насельніцтва. Таму камісіі калі і будуць стварацца, то толькі ў тых месцах, дзе актыўнасць насельніцтва пры налічэнні чэкаў была мінімальнай.

Сяргей КУРКАЧ.

«ГАРАЧЫ ТЭЛЕФОН»

«Аднойчы вы мне дапамаглі. Спадзяюся на падтрымку і зараз...»

«Гарачы тэлефон» «Звязды» — 268-28-72 — працуе з 10 да 13 гадзін. Апошнім часам нам звоняць па пытаннях несвоечасовай выплаты заробатнай платы ў асноўным з вёскі.

Звонячы, як быццам звяртаюцца ў апошняю ўжо інстанцыю. Спадзяюцца на газету. Жывёлаў (жанчына, якая з дня ў дзень ідзе на комплекс, каб нешта зрабіць для свайго сям'і) з калгаса «Перамога» Чарэньскага раёна апошняю зарплата атрымлівае за сакавік. Зараз не ведае, калі ў кантору наступны раз паклічуць па грошы.

Пазваніла з калгаса імя Горка Мядзельскага раёна Галіна

268-28-72

Браніславаўна Мароз, інавід II-й групы. «Аднойчы вы мне ўжо дапамаглі», — сказала яна. — Спадзяюся на падтрымку і зараз. Муж — Леанід Іосифавіч Мароз, інавід III-й групы. 60-працэнтную даплату атрымлівае з калгаса. За май і чэрвень не выдалі...» Расказала жанчына і пра тое, як проста жывецца ва ўмовах мясцовага бісправаў, калі і сена на карову размяркоўваюць у апошняю чаргу, калі і малако прыма-

не дужа солідка жывецца ў Капыльскім раёне. З мужам разв'язалася. А той зараз жыве і працуе ў калгасе імя Дзяржынскага Кіраўскага раёна. З сакавіка не плаціць аліменты. Зваліла жанчына і ў пракуратуру, і ў той краўцы калгас. Дабіцца ж толку не можа. Не плаціць — і ўсё. Няма грошай. А ў калгасе імя Дзяржынскага яшчэ і пасміхаюцца. Ведаюць, што не прыязе, не грукуе кулаком па стала. Таму і не чуюць, не хочучь плачуць май, якая ў роспачы, якая не ведае, як і за што дапамагчы.

Наталлі Анатольеўне Калінавай, маці дзвюх дзяцей, таксама не дужа солідка жывецца ў Капыльскім раёне. З мужам разв'язалася. А той зараз жыве і працуе ў калгасе імя Дзяржынскага Кіраўскага раёна. З сакавіка не плаціць аліменты. Зваліла жанчына і ў пракуратуру, і ў той краўцы калгас. Дабіцца ж толку не можа. Не плаціць — і ўсё. Няма грошай. А ў калгасе імя Дзяржынскага яшчэ і пасміхаюцца. Ведаюць, што не прыязе, не грукуе кулаком па стала. Таму і не чуюць, не хочучь плачуць май, якая ў роспачы, якая не ведае, як і за што дапамагчы.

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

СИТУАЦЫЯ

«ЦЭПТАР»: МАРЫ І РЕАЛЬНАСЦЬ

Колькі каштуе мара? Дзесяць тысяч, сто, паўмільёна? Ці гэта адна з нямогіх радасцей, якія застаюцца бясплатнай, іншымі словамі, бясплатнай, у сённяшнім камерцыялізаваным свеце?

Практыка паказвае, што і гэтай німа асвойваецца, трэба прынах, зусім паспяхова. Вось ужо больш за год беларуская грамадасць жвавае пытанне падманутых удачліва, пацярпелых ад розных фінансавых структураў. Грошы, з лёгкасцю ўручаны даверлівым укладчыкам і нячыстыя рукі, маючы ўжо даўно асёлі за майю. Мара ж павялічыць свае зберажэнні ў радыявых грамадзян растаяла, як дым. Засталася нерэальны надзея вярнуць хоць бы тое, што ўкладвалі праз створаную імі ж, пакрыўджанымі, грамадскую арганізацыю.

Чаму грамадзяне не былі папярэджаны сваёчасова аб банкрутстве гэтых структураў? Як выдаваліся ім ліцэнзіі на права дзейнасці, як вяліся правяркі дзейнасці падатковымі органамі — пытанне рытарычнае, бо ніхто бясследна нявырашаным. Знікнуў дык знікла, ды паклінула вопыт работы з нашымі канцэптыўна грамадзянін, і поле дзейнасці — неарнае.

Напрыклад, вы не можаце набыць новую машыну ці палепшыць жыллёвыя ўмовы, але марыць пра гэта вам ніхто не забароніў! Тут жа ўзнікаюць розныя латарэйныя кампаніі. А наблізіць свой быт да еўрапейскіх умоў вельмі хочацца. Якая ж гаспадыня не марыць пра пасуду, у якой можна смажыць без тлушчу і варыць без вады, пры гэтым яшчэ зменшыць спажыванне энергіі? Менавіта такую пасуду, вырабленую з нержавеючай сталі і забеспячэнняй тэрмакантролем, прапаноўвае фірма «Цэптар».

На пытанне абстаўленні прэзентацыі (за васьм гадзін пасуды «Цэптар» вам наглядна прадэманструюць, як хутка і якасна прыгатаваць прадукты, колькі каштуюць кампаненты) ежы вы захаваеце, гатуючы іх такім спосабам, колькі энергіі эканоміце. І галоўнае, усё гэта таму, каб набыць у рэстарэйнуіку Паб-стакі тавару пасля выплаты сумы, але на гэтым не канцэптыўна ўвагу неспрабывае спажывец. Такіх відаў паслуг наш гандаль ужо даўно не практыкуе. Уражаны ўсім убачаным і пачутым, радыява па-

купнік, не задумваючыся, падпісвае прадстаўлены яму дагавор, не прачытаўшы яго цалкам. Вось у гэтым і асноўныя хіткі кампаніі, якія прадстаўляюць «Цэптар» на Беларусі. Толькі праз некалькі месяцаў гэтая памылка дае аб сабе знаць.

У еўрапейскай пасуды — цэны адпаведна еўрапейскай. І зусім натуральным выглядаюць умовы аплаты такой пасуды ў рэстарэйнуіку, паколькі рэдка ў якой беларускай грамадзянін знаходзіцца свабоднае сродкі ў суме тысяч-дзесь дзясяткаў ЗША, каб заплаціць за камплект пасуды адным разам.

Часцей за ўсё, такіх сродкаў не знаходзіцца і для таго, каб плаціць паэтапа. Паступова пакупнік, а цяпер ужо ўдзельнік дагавора, прыходзіць да вываду, каб плаціць паэтапа, і неабходна скасаваць дагавор. Вось тут і ўступаюць у сілу тыя пункты дагавора, якія не былі прачытаны. А менавіта: у выпадку адмовы пакупніка ад паслуг кампаніі ён атрымлівае ўплачаныя ім грошы назад, але павіннен заплаціць няўстойку ў памеры 25 працэнтаў ад сумы дагавора. Іншымі словамі, выклікаў кругленькую суму кампанія за ўменне ўспыць вашу пільнасць і пераацэніць фінансавыя магчымасці. Юрыдычная дзейнасць кампаніі правамерная, бо вы самі падпісалі кабальны дагавор!

На жаль, звароты грамадзян у Беларусі таварыства абароны спажываюць з нагоды несправядлівасці гэтай сітуацыі ўсё павялічваюцца. Практыка некалькіх судовых іскаў на карысць канкрэтных спажываючых гаворыць аб тым, што гэтае пытанне павінна разглядацца прыняцтвам. Зыходзячы з гэтага БТАС выступіла з іскам ад кола асобаў кампаніі «Цэптар» з мэтай абароны беларускіх грамадзян ад рабэжніцкіх умоў прапанаванага дагавора.

Аднак дзейнасць кампаніі цяпер папярэдае, як угляб па рэспубліцы, так і ў шырыню — па ўцягненню ўсё больш шырокага кола патэнцыйных пакупнікоў. Таму Беларускае таварыства абароны спажываючых павінна будзе ўважліва пры заключэнні дагавораў, вывучаючы кожны пункт прапанаванага дакумента, рэальна ацэньваючы свае фінансавыя магчымасці.

Галіна МІРГАРОДСКАЯ, прэс-сакратар Беларускага таварыства абароны спажываючых.

Выбіраючы посуд, задумайцеся: ці ўсё прыгожае карысна... І для вашага кашалька, і для здароўя таксама...

Менавіта да такой парады варта прыслухацца, маючы вопыт набыцця і карыстання посудам кампаніі «Цэптар». Чаму, пытаецца, такая катэгорыя? Чым яна выклікана? Па-першае, выкава, трэба зважыцца

ЗА ПРАЕЗД У ГРАМАДСКІМ ТРАНСПАРЦЕ ТРЭБА ПЛАЦІЦЬ, ІНАКШ У ХУТКІМ ЧАСЕ АТРЫМАЕЦЦА, ШТО ЁН ЗУСІМ СПЫНІЦЦА. І ТАДЫ НА ПРАЦУ ЁСЬ МЫ БУДЗЕМ ХАДЗІЦЬ ПЕХАТОЮ

Карэспандэнт «Звязды» сустраўся з начальнікам вытворчага ўпраўлення транспарту і сувязі Мінгарвыканкома Міхаілам Аляксандравічам МАЛАХАВІЧ.

— Міхаіл Аляксандравіч, ці пакрывае зараз тарыф у паўтары тысячы на праезд у грамадскім транспарце рэальныя затраты на паездку?

— Вядома, не, бо толькі ў маі затраты на адну паездку ў аўтобусе склалі 4821 рубель, трамвай і тралейбусе — 3655, а ў мет-рапалітэне — 1710 рублёў. Вы можаце такім чынам прасачыць, што, нават калі ўсе пасажыры будуць добрасумленна аплачваць праезд, усё роўна транспартныя ўстановы застаюцца на убытку. А плаціць, як вядома, жадаюць не ўсе, праўда, «зайцоў» не так ужо і шмат — дзесяць да пачатку ад агульнай колькасці пасажыраў. Гэта, вывучыўшы кант-ралёрамі пры правядзенні праязных дакументаў грамадзяне, якія ехалі без білета. З іх прычына-юцца да адказнасці толькі дзесяць кожны трэці. Чаму? З-за не-дасканаласці заканадаўства: кант-ралёра не мае права ні за-трымаць, ні даставіць «безбілет-ніка» ў аддзяленне міліцыі, за вы-ключэннем тых выпадкаў, калі парашульні добраахвотна на гэта пагадзіліся. Кант-рэлёры можа толькі прапанаваць яму аплаціць праезд і штраф, нягледзячы на тое, што безбілетны праезд лічыцца адміністрацыйным права-парушэннем. За праезд у транс-парце грамадзяне павінны пла-ціць. Літаральна праз некалькі дзён праца кант-рэлёраў службы стане больш эфектыўнай — мы плануем прыцягнуць да супра-ціўнасці міліцыю. Ужо заключе-ны дагавор, падпісаны неабход-ныя дакументы і фарміравана спецыяльная брыгада. У хуткім часе правяраць праязных чала-векў будзе аддзяленне наступ-ным чынам: па сігнала спецыяль-нага жэста шафёр павінен будзе спыніць аўтобус, тралейбус ці трамвай і аб'явіць пасажырам, каб тых прыгатаваць білеты, і гру-па кант-рэлёраў з 11-12 чалавек, куды ўвойдуць некалькі міліцыяне-раў, пачне вышукваць тых, хто едучы без білетаў. Калі такія знайдзены, ім будзе прапанава-на аплаціць праезд і заплаціць штраф. Пры адмове — пасадзіць у спецыяльны аўтобус, будзе складзеныя пратакол аб спя-ганні неабходнай сумы, якую на працягу пятнаціх сутак «без-білетнікам» трэба будзе запла-ціць. Такім чынам будучы прая-зныя ўсе маршруты. Аднаго да-кумента, сцяраджаючым ва-ша права на праезд у грамадскім транспарце з'яўляецца разавы

зараз 10 тысяч рублёў, у той час як ва ўсім свеце прынята пла-ціць за безбілетны праезд 50-кратны кошт разовага талончы-ка. Наша ўпраўленне выстулае за павелічэнне сумы штрафу, мы разумеем, канешне, што насель-ніцтва зараз без грошаў, але за праезд неабходна плаціць. Ка-га знаходзіцца транспарт, амаль пусты.

— Але нейкія пазныя срод-кі адтуль усё ж наступваюць?

— Іх наступнае велічыня, так, калі летас на забеспячэн-не паслуг транспарту патрабава-лася 723,3 мільярда рублёў, то было выдзелена не 67,7 міль-ярда, з іх 43,5 было пушчана на абнаўленне рухомага саставу, было набыта 36 аўтобусаў, 37 тралейбусаў і чатыры трамвай. У той час як у авіярыным стане знаходзіцца 44 працэнты аўто-бусаў, 42 працэнты тралейбусаў і 12 працэнты трамваяў. Гэта — лічы мільяда года, а зараз яны рэальна павялічыліся не 42 пра-цэнты на 15—20. Мы нешта атрымліваеме шотамесна ад прад-прыемстваў, якія даюць даку-ментаў і спяганна штрафваў — дзесяць не 93 мільярдаў. Але ж па-трэба калі 200 мільярдаў. Ба-чы, у якіх умовах даводзіцца пра-цаваць транспартнікам.

— Управленне з вылучэння срод-каў дае ім грошы на паліва, на заработную плату і на нейкі мі-німальныя затраты на рамонт.

— Якое ж, на ваш погляд, можа быць выйсце з гэтай крызіснай сітуацыі?

— Павелічэнне колькасці кан-т-рэлёраў і наша супраціўнасць з праваахоўнымі ўстановамі ніколі не прыносе плён да сядомас-ці грамадзян. Ім неабходна за-румець, што, выкручваючы рукі кант-рэлёраў і адбіраючы ў яго службовыя дакументы (былі і та-кія выпадкі, таму я зараз забар-аніў ім прад'яўляць пасведчэн-ня, а толькі называць табельны нумар), нельга дабіцца палеп-шэння транспартных паслуг. Пра-блема транспарту ў руках са-мкіх грамадзян. Будучы плаціць — лічы некое адоме пратрыма-ць, не — не пройдзе і года, як транспарт стане, ну а калі ён ста-не, то гэта будзе сапраўды кры-зізная сітуацыя і ўсім нам прый-дзецца дабірацца на працу пе-хатою, так што ў інерцыйным ста-ноўчы ва ўсіх нас ёсць адзі-нае выйсце — добрасумленна аплачваць свой праезд у грамад-скім транспарце, а не падма-ніваць дзяржаву, вырабляючы фальшывыя.

— Якія ж заробкі ў кант-рэлёраў?

— Зарплата складае дзесяць калі 800 тысяч кошт 50 пра-цэн-таў ад сумы штрафу, спяганна-га з безбілетных пасажыраў. Бывае, што кант-рэлёры штрафуюць да 500 чалавек у месяц, а наогул гэта ліба складае 40 тысяч. Я-го ж, месяц на месяц не пры-ходзіць. Сума штрафу складае

Вярхоўны Савет Рэспублікі Бе-ларусь паставіў:

А. Унесці змяненні і дапаўненні ў наступныя заканадаўчыя акты Рэспублікі Беларусь:

1. У Дэкрэтную праграму прыва-тызацыі, зацверджаную Паставой Вярхоўнага Савета Рэспублікі Бе-ларусь ад 16 чэрвеня 1993 года «Аб Дэкрэтнай праграме прыватызацыі» (Вядомасці Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, 1993 г., №26, арт. 329);

1. Назву Дэкрэтнай праграмы вы-класці ў наступнай рэдакцыі:

«Дэкрэтная праграма раздзя-жаўлення і прыватызацыі».

2. У гэтым Дэкрэтнай праграме: словы «Савет Міністраў» і «Дэ-крэтная праграма» замяніць сло-вамі «Кабінет Міністраў» і «Міндзяр-мамаў» у адпаведных склянках; словы «народных» выключыць.

3. У раздзеле «Агульныя палажэ-нны»:

частку першую пасля слова «пра-граме» дапоўніць словамі «раздзя-жаўлення і»;

частку пятую выкласці ў наступнай рэдакцыі:

«У адпаведнасці з гэтай Праграмай належаць:

да канца 1997 года завяршыць раздзяжаўленне прадпрыемстваў будучымі і будучымі матэрыялаў, лясной і дрэвапрацускай прамысло-ваці, а таксама прадпрыемстваў, якія перапрацоўваюць сельскагаспадар-чую прадукцыю і абслугоўваюць сель-скагаспадарства;

да канца 1997 года завяршыць прыватызацыю дзяржаўных прадпры-емстваў гандлю, грамадскага харча-вання і бытавога абслугоўвання»;

да 1 ліпеня 1999 года завяршыць бязвыплатную прыватызацыю;

частку шостую дапоўніць абзацам наступнага зместу:

«стварэнне адкрытых акцыянерных таварыстваў у працэсе прыватыза-цыі дзяржаўнай уласнасці»;

4. У раздзеле «Аб'екты прыва-тызацыі, прырытаты і абмежаван-ня» назву раздзела выкласці ў наступ-най рэдакцыі:

«Аб'екты раздзяжаўлення і прыва-тызацыі. Прырытаты і абмежаван-ня»;

перад часткай першай дапоўніць раздзел новай часткай наступнага зместу:

«Аб'екты раздзяжаўлення з'яў-ляюцца дзяржаўныя прадпрыемствы, установы, арганізацыі»;

частку першую выкласці ў наступ-най рэдакцыі:

«Аб'екты прыватызацыі з'яўляю-цца:

дзяржаўныя прадпрыемствы, уста-новы, арганізацыі, структурны адзі-ні аб'яднаныя і структурны падраз-дзяленні прадпрыемстваў (у далей-шым — прадпрыемствы);

дзяржаўныя маёмасці, задзеяныя ў аранду;

дзяржаўныя маёмасці, у выглядзе абсталявання, будынкаў, іншых ма-тэрыяльных і нематэрыяльных актываў ліквідных (ліквідных) прадпры-емстваў»;

долі (пай, акцыі) дзяржаў і адмі-ністрацыйна-тэрытарыяльных утвар-энняў у маёмасці суб'ектаў гаспадар-вання»;

частку другую выключыць;

частку трэцюю дапоўніць абзацам адзінаццатым наступнага зместу:

«дзяржаўныя маёмасці, задзеяныя ў аранду»;

частку першую лічыць часткай дру-гой.

5. У раздзеле «Спосабы прыва-тызацыі» назву раздзела выкласці ў наступ-най рэдакцыі:

«Спосабы раздзяжаўлення і прыва-тызацыі»;

частку першую выкласці ў дзюх частках у наступнай рэдакцыі:

«Раздзяжаўленне ў працэсе прыва-тызацыі ажыццяўляецца шляхам стварэння адкрытага акцыянернага таварыства на базе дзяржаўнай маёмасці»;

Пры рэалізацыі Дэкрэтнай пра-грамы выкарыстоўваюцца наступныя спосабы прыватызацыі:

продаж аб'ектаў дзяржаўнай улас-насці на аўкцыёне (з умовамі або без умоваў), па конкурсу;

продаж акцый, якія належаць дзяр-жаве, у тым ліку на льготных умовах у адпаведнасці з дзеючым заканада-ўствам Рэспублікі Беларусь;

выкуп арандаванага маёмасці арандатарам прадпрыемства;

у частцы другой словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

частку трэцюю і пятую выключыць;

частку другую і шостую лічыць ад-паведна часткамі трэцяй і пятай.

6. У раздзеле «Крыніцы фінанса-вання прыватызацыі і напрамкі рас-ходавання сродкаў, якія наступваюць ад яе»:

частку першую выкласці ў наступ-най рэдакцыі:

«Аб'екты прыватызацыі прыва-тызацыі»;

частку трэцюю дапоўніць абзаца-мі наступнага зместу: «Праграма прыва-тызацыі павінна быць аўтоблыва-на ў тым ліку на льготных умовах у адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь»;

у частцы другой словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы трэцяй словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы чацвёртай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы пятай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы шостае словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы сямётай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы васьмётай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзевяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзесяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы адзінаццатай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзевяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзесяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы адзінаццатай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзевяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзесяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы адзінаццатай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзевяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзесяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы адзінаццатай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзевяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзесяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы адзінаццатай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзевяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзесяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы адзінаццатай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзевяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзесяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы адзінаццатай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзевяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзесяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы адзінаццатай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзевяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзесяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы адзінаццатай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзевяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзесяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы адзінаццатай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзевяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзесяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы адзінаццатай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзевяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзесяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы адзінаццатай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзевяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзесяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы адзінаццатай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзевяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзесяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы адзінаццатай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзевяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзесяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы адзінаццатай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзевяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзесяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы адзінаццатай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзевяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзесяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы адзінаццатай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзевяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзесяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы адзінаццатай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзевяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзесяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы адзінаццатай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзевяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзесяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы адзінаццатай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзевяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзесяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы адзінаццатай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзевяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзесяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы адзінаццатай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзевяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзесяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы адзінаццатай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзевяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзесяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы адзінаццатай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзевяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзесяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы адзінаццатай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзевяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы дзесяцітай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

у частцы адзінаццатай словы «Дзяржаў-ным камітэтам» замяніць словам «Міністэрствам»;

Сядзіба

Выпуск № 322

Рубрыку вядзе Мікалай ЧАХОЎСКІ

КАПУСТА: ЕЖА І ЛЕКІ

Раней, калі памятаеце, мы ведалі адну капусту — белаканчаную. З яе варылі баршчы, тшүүл, квасіль на зіму. Малыя галоўкі ўпарвалі ў чыгуне — атрымлівалі так званыя палуткі...

Зараз, калі дзе ўбачым насення або расады рознай капусты, столькі купляем, семі і садзім.

КВЯЦІСТАЯ

Палюбілася ўсім квяцістай (цвітняй) капустой — дацкім яе ахвотна вырошчваюць, але не заўсёды — з поспехам. У далёкія часы, калі ўпершыню ў Сірыі з'явілася квяцістая капуста, яна была позняй, гаркаватой, мела невялікую галоўку. Стагоддзі мінулі, перш чым яна трапіла да нас. Выведзены новыя сарты — скараспелыя, з беласнежнай галоўкай, без горчых. Створаны сарты, якія можна кансерваваць, захоўваюць замарожанымі, а смакавыя якасці і вітаміны ў ёй захоўваюцца.

У пачатку лета квяцістая капуста пачынае завязвацца — яе галоўкам неабходна шпунце прычэпленне, каб яны былі чыста-белыя, швэрдныя. Для гэтага і прыкрыцц галоўку. Ёсць сорт Эдэльштэйн, з лісцем, якое само ўкрывае плод.

Чаму павялічыўся попыт на квяцістую капусту? Яна не толькі смачная адварная і засмажаная, яна засмачваеца нашым арганізмам лепш і лягчэй за іншыя віды капусты, таму наяўнасць у ёй карысных рэчываў паўняе прыкладжыць сваё добрае дзяканне. У галоўках квяцістай капуста асцоты рэчывы прадстаўлены лёгказасваляльнымі бялкамі, клятчаткай мала, а мінеральных солей — калію, жалеза, фосфару і вітамінаў шмат. Акрамя гэтага, кобальт, магній, ёд, ферменты і іншыя рэчывы ўтрымліваюцца ў галоўках квяцістай капусты. Асабліва карысная яна пры хваробах страўніка, у дзіцячым харчаванні, ад пажылых людзей.

Квясціую капусту можна мець усё лета і ўвесьнэ свейкай, калі пасадзіць у некалькі тэрмінаў. Гэта капуста — вядомая капрыза. Любіць, каб было вільготнае паветра, у той жа час у яе галоўкі атрымліваюцца дрэбныя, непрыгоныя. Ёй патрэбны сунілістнасць і супячэння глебы. Калі перагною было ўнесена мала, зараз не скупіцца на падкоркі. Апошні тэрмін пасадкі квяцістай капусты —

ты для асенняга спажывання — 20 ліпеня. Шырыня пасадкі — 30 х 40 см або 40 х 40. Тры-пяць разоў падкарміць, першы раз — праз тры тыдні ад часу пасадкі; 5 г азотных угнаенняў на 1 кв. м, вельмі добра для яе падкоркі каравяком з дабаўленнем мікраэлементаў — бору і малабінду. Глеба ўвесь час павінна быць вільготнай, рыхлай.

Не пранісцце момант збору ўраджаю: калі галоўка пераспела, яна пачынае, як калясціца, а пачынае, калі калясціца. Зараз капуста можа адкалясціцаваць на маладзенькіх лісцях — яе вусені могуць поўнацца з'явіцца ўраджаю. Меры барацьбы — прафілактычныя апырсканні інсектыцыдамі. Апырсканне паўтараецца з інтэрвалам 7—8 дзён. Градуку з капустай можна прыкрыць плёнкай «Спанбонд».

БРАКОЛІ

Яна падобная на звычайную квяцістую, але мае не такую шчыльную галоўку. Апошняя больш жоўтая, зялёная або фіялетава, распадаецца на некалькі мясцінаў адрастак з дробнымі галоўкамі на версе. Пасля эрэзі гэтай асноўнай галоўкі ў яе з пазук лісцяў вырастаюць наступныя галінкі — сцяблы з новымі галоўкамі. Браколі складае канкурэнцыю квяцістай, бо не патрабавальна да глебы і святла, не патрабуе прычэплення, устойліва да халадоў, ўраджаю ў 2—3 разы большы, чым у квяцістай. Галоўкі можна зразаць усё лета і ўвесьнэ аж да замаразкаў.

Вітаміны і іншыя каштоўныя рэчывы знаходзяцца ў броклі ў вельмі прыдатных для арганізма спалучэнні. Гэтым тлумачацца высокая дыетэтычна і лекавая якасць броклі. Лісціш, што сістэматычнае ўжыванне броклі аддале старасць, папярэджае развіццё атэрасклерозу. Зарубожныя медыкі рэкамендуваць броклі людзям, якіх лечыць ад праманейвай хваробы.

Вырошчванне і догляд. Яны такія ж, як у квяцістай капусты. Тройчы падкарміць 14—5 рэзю шчыра паліць. Рэгулярнае рыхленне. Школьнік тыя ж, што і ў квяцістай капусты. Броклі высаджваюць у тры тэрміны: апошні раз — у пачатку лета. Броклі неглыбока даўга трывае, а спажывае, адразу, затое яна прыгодная замарожаная ў марозільнай камеры.

КАЛЬРАБІ

Гэта капуста адна з самых цікавых. Яна не мае ні качана, ні галоўкі. Тое, што ідуць у ёй — сцеблалюд-шар, патушчанае ніжняя частка сцябла, што разрастаецца ў выглядзе шара, а на гэтым шары веерам адрастае прыгожае разное лісце. Афарбавана сцеблалюд — ад светла-зялёнай да цёмна-фіялетавай.

Некаторыя робяць напярэдняе — закупаюць у зямлю гэты плод-шар.

Гэты від капусты быў вядомы яшчэ старажытным грэкам, зараз кальрабі асабліва распаўсюджана ў Германіі, Чэхіі, Балгарыі. У кальрабі шмат кальцыю, якога так мала ў нашай звычайнай ежы, а гэты элемент служыць для ўмацавання шкідзеля і зубоў. Вітаміна С у кальрабі больш, чым у лімонах або апельсінах, вельмі каштоўная ў дзіцячым харчаванні.

Ураджайная, непатрабавальная ў вырошчванні. Ёсць сарты, у якіх сцеблалюд добра захоўваецца зімой. Для гэтага кальрабі ўбіраюць ўвесьнэ з карэннем, прыкопваюць у падавалі ў яскос.

Крайні тэрмін пасеву насення кальрабі для асенняга скарыстання — канец чэрвеня. А зараз расады можна высадзіць на пастаяннае месца. Калі хочаце мець яе яшчэ пазней, пасейце насенне кальрабі ў шпіцы пад канец ліпеня, а расады высадзіце ў канцы жніўня — пачатку верасня. Садзіце кальрабі мелка, а з тэрмінамі ўтварэння плода. Карэнне павінна быць яшчэ паверхні, і толькі злёгка прысыпана зямлёй. Пасадзілі — асыржонка ўшчыльнілі глебу лярэліны і шмат палілі. Рэгулярны паліў не даць «шары» раскраскавацца. Калі пасадзіць заўсёды лівень, плады такогама трэскаюць. Таму, калі дажджы няма, кальрабі трэба паліваць самому. Яе паліваюць часта, але не многа (у адрозненне ад іншай капусты). Кальрабі зразаюць, калі плод дасягне 5—6 см у дыяметры. Для зімовага захоўвання яе зразаюць у сярэдзіне кастрычніка.

Знайдзі МАЛАШЭВІЧ.

НАРЫХТОЎВАЕМ ТРАВЫ

Яшчэ ў пачатку ліпеня людзі сталі наведваць лугі і лясны. Там вельмі многа кветак. Цітцэ луга (недзе ўжо і закончыла свой летні «вясельны карагод»), святаяніцы, катючкі, меліса, рамонкі, крываўнік, шыпышына, мноства іншых раслін.

Пэрыяд ад пачатку ўтварэння кветак да сярэдзіны (зацвіла большасць раслін) яраз лепшы час нарыхтоўваць. Зразаць нажом ці ножніцамі пажадана адну трэцю частку верхавінкі — кветкі, сцяблінкі і лісце. Астатня частка застаецца для наступнай эрэзі. Ні ў якім разе не вырываць з каранямі!

ВЫЙШЛА ПАГУЛЯЦЬ ФІТАФТОРА

Днямі рэдакцыя атрымала грашовы перавод на 4000 рублёў. Жыхар з Гомельскай вобласці прасіў высласць брашуру, дзе гаворыцца, «я атрымаць тону памідаў за адной соткі». Рызыкамер, што ў таго селяніна ніяк не атрымліваецца збору.

Спраўду, каб мець стабільны ўраджай, трэба нямаля прыкласці намаганняў і кмілівацца. Цяпер другая палова ліпеня. А гэта значыць, што да пачатку масавых жніўняўскага туману і абавязковых акт фітафторы застаўся амаль... нічога. У брашуру, зыходзячы са шматгадовага вопыту аўтара і назіранняў чытачоў, сцяблінкі, што самы час зняць усё органы, якія растуць — паснік, бутончыкі кветак, верхавінкі. На кусце хай развіваюцца плады на адной-двух ці трох гронах. Усе астатнія ліквідаваць. Наліў і высяпанне адбудоўваць у месцы, якія большыя перыяд. Пакінутыя ж бутончыкі зберыць шмат энергіі. Яны нават не сфарміруюцца як след. Большыя плады таксама будуць абкрэзаны. Гэта — па-першае.

Па-другое, хваробы зусім не чакаюць. Паглядзіце на сваіх вяхаванцаў. Зніж ліст скручаны і ў крапінках-плямах бурага ці жоў-

та-цёмнага колераў. На сцяблках таксама плямы-слэды чорна-бурай афарбоўкі. Гэта званочкі грыбоковых хвароб. Яны не пакаваюць. Іх разбуральныя крокі будуць нарастаць ці не ў геаметрычнай прагрэсіі. Ураціце і збіраць не будзе чаго, бо ўсё апусцеца. Вучоныя і практыкі сцвярджаюць, што яраз у гэты крытычны перыяд (другая палова ліпеня—жнівень) трэба апрацоўваць кусты супраць фітафторы і бурой пятністасці. Чым? Яшчэ ў мінулым стагоддзі людзі выкарыстоўвалі бардоўскую сумесь. Сёння ў продажы ёсць значна пашыраны набор прэпараты-фунгіцыдаў. Пытайце ў спецыяльных крамах. Напрыклад, магазіны, якія адкрыты аб'яднаным «Белсельгасамі». Спецыяльныя парывы, што набыць, як рэзэвіці і апрацоўваць. Нагадаем толькі, што рабцы гэта лепш распыляльнікам і пад вечар, калі не так гарача і, вядома, няма дажджы і ён не прадбачыцца хоць бы на працягу шасці гадзін.

Па-трэцяе, прыняць меры для хутэйшага высяпання пладоў. Гэта — апрацоўка звязей выжыкай суперфасфатаў (шкідліку перафасфату рэзэвіці ў дух літравы вельмі цёплай вады, памешваючы, даць адстаіцца і зліць з

Лепша сушыць у зацні — на гаршчы, пад паветкай. Там гуляе вецер. Для скарыняк можна адчыніць і дзверы. Добра, калі дах жалезны ці з чарапіцы. Горшы вынік пад дахам з шыферы. Яшчэ лабейшы з саломы.

Сушка працягваецца да стану, калі ліст сухі, а сцябло згінаецца, але не ломіцца палікам. Травы захоўваюць у сухіх месцах у мяшкох з паперы ці, скажам, паркалі. Далай ад сонца. Можна свае сухія зборы пакласці ў шклянны посуд. Але Акрышка свабодная. Высушанае ні ў якім разе загадзі не гатаваць.

асадку). Апрацоўваць толькі плады, калі трапіць на ліст ці сцябло, не панікаваць: нічога дрэннага не здарыцца. Аднаго літрам такой выжыкай можна апрацоўваць не сотку. Брызнулі — і далей. Вельмі на карысць будзе падкоркі азотна-калійным угнаенням пад карані. Пэрыядычнасць — раз у 10—14 дзён.

Па-чвартае, зняць лішнія лісці, асабліва трыбу. Паўторным яшчэ раз: сонца павінна «гледзець» на плады. Толькі тады яны будуць расці як найшпярэй.

І ўсё ж буда здарыцца. Плады стануць з бурымі плямамі, яны (плэмы) злёгка ўдасцунуць. Гэта ўжо сама фітафтора. Такія хваробы плады і здарова, халіцыя сакамі і энергіяй, зняць загадзі. Палажыць у ванначку з вадой.

50—60 градусаў цяпла. «Купаць» памешваючы 2—3 хвіліны. Выныць, абсушыць і пакласці на захоўванне-даствяненне. Яны не будуць хварэць, а раўна-балачкі зацігнуцца.

На многіх дахах памідаў і бульбы растуць пачы. Судовства не бясчэснае. Апрацоўваць «хіміяй» і тое і другое разам. Яшчэ заўважым, што на дахах фітафтора больш «актыўная» — там зацне, няма дзе пакрыць нават ветру, які выносіць спору грыбкі.

На многіх дахах памідаў і бульбы растуць пачы. Судовства не бясчэснае. Апрацоўваць «хіміяй» і тое і другое разам. Яшчэ заўважым, што на дахах фітафтора больш «актыўная» — там зацне, няма дзе пакрыць нават ветру, які выносіць спору грыбкі.

На многіх дахах памідаў і бульбы растуць пачы. Судовства не бясчэснае. Апрацоўваць «хіміяй» і тое і другое разам. Яшчэ заўважым, што на дахах фітафтора больш «актыўная» — там зацне, няма дзе пакрыць нават ветру, які выносіць спору грыбкі.

На многіх дахах памідаў і бульбы растуць пачы. Судовства не бясчэснае. Апрацоўваць «хіміяй» і тое і другое разам. Яшчэ заўважым, што на дахах фітафтора больш «актыўная» — там зацне, няма дзе пакрыць нават ветру, які выносіць спору грыбкі.

На многіх дахах памідаў і бульбы растуць пачы. Судовства не бясчэснае. Апрацоўваць «хіміяй» і тое і другое разам. Яшчэ заўважым, што на дахах фітафтора больш «актыўная» — там зацне, няма дзе пакрыць нават ветру, які выносіць спору грыбкі.

На многіх дахах памідаў і бульбы растуць пачы. Судовства не бясчэснае. Апрацоўваць «хіміяй» і тое і другое разам. Яшчэ заўважым, што на дахах фітафтора больш «актыўная» — там зацне, няма дзе пакрыць нават ветру, які выносіць спору грыбкі.

На многіх дахах памідаў і бульбы растуць пачы. Судовства не бясчэснае. Апрацоўваць «хіміяй» і тое і другое разам. Яшчэ заўважым, што на дахах фітафтора больш «актыўная» — там зацне, няма дзе пакрыць нават ветру, які выносіць спору грыбкі.

На многіх дахах памідаў і бульбы растуць пачы. Судовства не бясчэснае. Апрацоўваць «хіміяй» і тое і другое разам. Яшчэ заўважым, што на дахах фітафтора больш «актыўная» — там зацне, няма дзе пакрыць нават ветру, які выносіць спору грыбкі.

На многіх дахах памідаў і бульбы растуць пачы. Судовства не бясчэснае. Апрацоўваць «хіміяй» і тое і другое разам. Яшчэ заўважым, што на дахах фітафтора больш «актыўная» — там зацне, няма дзе пакрыць нават ветру, які выносіць спору грыбкі.

На многіх дахах памідаў і бульбы растуць пачы. Судовства не бясчэснае. Апрацоўваць «хіміяй» і тое і другое разам. Яшчэ заўважым, што на дахах фітафтора больш «актыўная» — там зацне, няма дзе пакрыць нават ветру, які выносіць спору грыбкі.

На многіх дахах памідаў і бульбы растуць пачы. Судовства не бясчэснае. Апрацоўваць «хіміяй» і тое і другое разам. Яшчэ заўважым, што на дахах фітафтора больш «актыўная» — там зацне, няма дзе пакрыць нават ветру, які выносіць спору грыбкі.

Бадай, не знойдзецца чалавека, якому хацэ б раз у жыцці не давацца — па камандзіраваных або асабістых справах — наведваць іншы горад або нават краіну і прахыць там дзень-другі. Добра, калі цябе на гэты тэрмін гасцінца прымуць сябры, сваёй або добрай знаёмай. Калі ж ніводнага блізкага чалавека ў непамяці горадзе няма, выхад толькі адзін — уладкоўвацца ў гасцініцу. З мэтай даведацца, калі ж сёння каштуе гэтае задавальненне, карэспандэнт «Звязды» звярнуўся ў шэраг гасцініц сталіцы.

Найперш высветлілася, што ўсе жадаючы пражыць калі сутак не на вакзале, а ў цывільзаваных умовах, дзеляцца на тры катэгорыі: уласна беларусы, грамадзяне СНД і інашэземцы. Ад іх, гэтых катэгорый, залежыць і аплата паслуг за пражыванне. Напрыклад, у гасцініцы «Беларусь» аднамесны нумар суайчыніку будзе каштаваць 106 тысяч рублёў у суткі, грамадзянін СНД — 300 тысяч, інашэземцу — 680 тысяч рублёў, двухмесны — 169 тысяч, 545 тысяч і 888 тысяч адпаведна. Паўлюко абдысца: беларусы — у 345 тысяч рублёў (люкс) — у 480 тысяч, грамадзянін СНД — у 910 тысяч (люкс) — у 1.050.000, інашэземцы — у 1.954.000 (люкс) — у 3,5 млн. рублёў). Жадаючы (тыячыцца ўсёх катэгорый) могуць здымаць асобныя нумары коштам 1.204.000 рублёў за суткі.

Усёх жадаючых, але па крыху іншых расценках сустрае і дасць прытулак гасцініца «Юбілейная».

36,6

Дары Вангі

Балгарскую лекарку і прадказальніцу Вангу ведае ўвесь свет. Нядаўна журналісты Красіміра Стаяна і Святаслава Патрэной запісалі і выдалі «Рэцэпты Вангі». Сёння мы публікуем урывак з гэтай кнігі.

ПАРАДЫ ЗДОРОВЬЕМ

1. **Ніякага перадавання!** «Калі б прыроды хацела, каб мы ёлі ному, — гаворыць Ванга, — яна б надзлала нас двума страўнікамі».

2. **Мясца робіцца ўсё больш і больш шкідлівым!** Паступова адмаўляюцца ад яго. Больш шмат садавіны і гародніны. Гатуйце з іх цудоўныя стравы, і смачныя супы, і вадкую ежу для дзяцей.

3. **Ежа павінна быць чыстай!** Няхай кухня блішчэць, не шкідуйце вадзі, мыючы садавіну і гародніну, а сабавіна — рыбу і мяса. Не шкідуйце кіпені і мыльных сродкаў, чысціце посуд, каструлі, пазаліны. Гатуйце ежу чыстымі рукамі ў чыстым адзенні і па магчымасці ў добрым настроі.

4. **Нарошце, Ванга лічыць:** не будзе карысці ні ад ежы, ні ад клопатаў ад здароўя без чысціцы душойнай. Трэба быць дабрэйшым, стараючыся палюбіць усіх людзей. «Лепш лыжка звычайнай ежы з усмешкай, чым багаты стол са слязімамі».

5. **Не пакідайце дзяцей без надзкі ежы!** Супы і кашы і ў павінны быць з палёна. Дадзілі ад сябе — яны папярэджаюць пачуленне генеральнага жывячых хворобы і 12-персый кішкі лепш за ляркосты. З другога боку, дзеці вельмі рухомыя, многа пацуюць: супы і баршчы дазваляюць ім захоўваць неабходны водны баланс, нягледзячы на вялікае потавыдзяненне.

6. **Сейце больш жыта!** Жытні хлеб больш карысны, чым пшанічны. Ванга не вельмі высокая цэнціш здобу, але станоўча ставіцца да пабавак семі: кмену, анісу і г. д. да хлеба.

7. **Не курце!** А калі ўжо не можаце зусім кінуць, то назаўсё-

дзі адмоўцеся ад курэння шыяны вадкі ежы і нашо.

8. **Што датычыць алкаголю,** то лекарка лічыць, што 20-30 грамаў ракі дамашняй перад ежай карысныя. Асабліва пахлыві і пасля цяжкіх фізічных нарузак. Аднак пажылыя павінны ў лепшым выпадку разбавляць дамашняю рэка напаванню вадой.

9. **Ежа павінна быць чыстай!** Няхай кухня блішчэць, не шкідуйце вадзі, мыючы садавіну і гародніну, а сабавіна — рыбу і мяса. Не шкідуйце кіпені і мыльных сродкаў, чысціце посуд, каструлі, пазаліны. Гатуйце ежу чыстымі рукамі ў чыстым адзенні і па магчымасці ў добрым настроі.

10. **Нарошце, Ванга лічыць:** не будзе карысці ні ад ежы, ні ад клопатаў ад здароўя без чысціцы душойнай. Трэба быць дабрэйшым, стараючыся палюбіць усіх людзей. «Лепш лыжка звычайнай ежы з усмешкай, чым багаты стол са слязімамі».

11. **Не пакідайце дзяцей без надзкі ежы!** Супы і кашы і ў павінны быць з палёна. Дадзілі ад сябе — яны папярэджаюць пачуленне генеральнага жывячых хворобы і 12-персый кішкі лепш за ляркосты. З другога боку, дзеці вельмі рухомыя, многа пацуюць: супы і баршчы дазваляюць ім захоўваць неабходны водны баланс, нягледзячы на вялікае потавыдзяненне.

12. **Сейце больш жыта!** Жытні хлеб больш карысны, чым пшанічны. Ванга не вельмі высокая цэнціш здобу, але станоўча ставіцца да пабавак семі: кмену, анісу і г. д. да хлеба.

13. **Не курце!** А калі ўжо не можаце зусім кінуць, то назаўсё-

дзі адмоўцеся ад курэння шыяны вадкі ежы і нашо.

14. **Што датычыць алкаголю,** то лекарка лічыць, што 20-30 грамаў ракі дамашняй перад ежай карысныя. Асабліва пахлыві і пасля цяжкіх фізічных нарузак. Аднак пажылыя павінны ў лепшым выпадку разбавляць дамашняю рэка напаванню вадой.

15. **Ежа павінна быць чыстай!** Няхай кухня блішчэць, не шкідуйце вадзі, мыючы садавіну і гародніну, а сабавіна — рыбу і мяса. Не шкідуйце кіпені і мыльных сродкаў, чысціце посуд, каструлі, пазаліны. Гатуйце ежу чыстымі рукамі ў чыстым адзенні і па магчымасці ў добрым настроі.

16. **Нарошце, Ванга лічыць:** не будзе карысці ні ад ежы, ні ад клопатаў ад здароўя без чысціцы душойнай. Трэба быць дабрэйшым, стараючыся палюбіць усіх людзей. «Лепш лыжка звычайнай ежы з усмешкай, чым багаты стол са слязімамі».

17. **Не пакідайце дзяцей без надзкі ежы!** Супы і кашы і ў павінны быць з палёна. Дадзілі ад сябе — яны папярэджаюць пачуленне генеральнага жывячых хворобы і 12-персый кішкі лепш за ляркосты. З другога боку, дзеці вельмі рухомыя, многа пацуюць: супы і баршчы дазваляюць ім захоўваць неабходны водны баланс, нягледзячы на вялікае потавыдзяненне.

18. **Сейце больш жыта!** Жытні хлеб больш карысны, чым пшанічны. Ванга не вельмі высокая цэнціш здобу, але станоўча ставіцца да пабавак семі: кмену, анісу і г. д. да хлеба.

19. **Не курце!** А калі ўжо не можаце зусім кінуць, то назаўсё-

дзі адмоўцеся ад курэння шыяны вадкі ежы і нашо.

20. **Што датычыць алкаголю,** то лекарка лічыць, што 20-30 грамаў ракі дамашняй перад ежай карысныя. Асабліва пахлыві і пасля цяжкіх фізічных нарузак. Аднак пажылыя павінны ў лепшым выпадку разбавляць дамашняю рэка напаванню вадой.

21. **Ежа павінна быць чыстай!** Няхай кухня блішчэць, не шкідуйце вадзі, мыючы садавіну і гародніну, а сабавіна — рыбу і мяса. Не шкідуйце кіпені і мыльных сродкаў, чысціце посуд, каструлі, пазаліны. Гатуйце ежу чыстымі рукамі ў чыстым адзенні і па магчымасці ў добрым настроі.

22. **Нарошце, Ванга лічыць:** не будзе карысці ні ад ежы, ні ад клопатаў ад здароўя без чысціцы душойнай. Трэба быць дабрэйшым, стараючыся палюбіць усіх людзей. «Лепш лыжка звычайнай ежы з усмешкай, чым багаты стол са слязімамі».

23. **Не пакідайце дзяцей без надзкі ежы!** Супы і кашы і ў павінны быць з палёна. Дадзілі ад сябе — яны папярэджаюць пачуленне генеральнага жывячых хворобы і 12-персый кішкі лепш за ляркосты. З другога боку, дзеці вельмі рухомыя, многа пацуюць: супы і баршчы дазваляюць ім захоўваць неабходны водны баланс, нягледзячы на вялікае потавыдзяненне.

24. **Сейце больш жыта!** Жытні хлеб больш карысны, чым пшанічны. Ванга не вельмі высокая цэнціш здобу, але станоўча ставіцца да пабавак семі: кмену, анісу і г. д. да хлеба.

25. **Не курце!** А калі ўжо не можаце зусім кінуць, то назаўсё-

дзі адмоўцеся ад курэння шыяны вадкі ежы і нашо.

26. **Што датычыць алкаголю,** то лекарка лічыць, што 20-30 грамаў ракі дамашняй перад ежай карысныя. Асабліва пахлыві і пасля цяжкіх фізічных нарузак. Аднак пажылыя павінны ў лепшым выпадку разбавляць дамашняю рэка напаванню вадой.

27. <